

TER BESLISSING
Aan
de minister

Directie Financiële
Markten

Persoonsgegevens

nota

Beantwoording Kamervragen GroenLinks over
stikstofaanpak en bailout voor banken

Datum
28 juni 2023

Notanummer
2023-0000156331

Bijlagen
1. Beantwoording Kamervraag

Aanleiding

Het lid Maatoug (GroenLinks) heeft schriftelijke vragen gesteld over een *bailout* voor banken in de stikstofaanpak. De beantwoording van deze vragen is bij notitie van 15 juni 2023 aan u voorgelegd. Inmiddels zijn de onderhandelingen over het landbouwakkoord gestaakt. U heeft in reactie op de voorgestelde beantwoording verzocht om naar aanleiding daarvan de antwoorden aan te passen op de laatste stand van zaken. Daarnaast heeft u verzocht een verwijzing op te nemen naar de (lopende) verkenning naar wetgeving die mogelijk kan bijdragen aan de bijdrage van de financiële sector aan de duurzame transitie.

Beslispunten

1. We hebben de gevraagde aanvullingen gedaan. Wij vragen u bijgevoegde aanbiedingsbrief te ondertekenen indien u akkoord bent met de beantwoording.
2. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota, alsmede de nota van 15 juni jl., conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Kernpunten

- Het lid Maatoug (GroenLinks) heeft op 24 april 2023 21 vragen gesteld in reactie op de beantwoording van haar eerdere schriftelijke vragen van 18 oktober 2022 over hetzelfde onderwerp: de aangenomen motie om uitgekochte bedrijven ruimhartig te compenseren, maar financiële instellingen niet.
- De eerdere beantwoording was opgesteld toen onderhandelingen over het Landbouwakkoord nog liepen.
- Gezien de veranderde situatie hebben we op uw verzoek de beantwoording op twee punten aangepast (in het antwoord op vraag 1):
 1. U geeft aan dat het kabinet – nu er geen Landbouwakkoord is gesloten – toewerkt naar een kabinetsplan om invulling te geven aan het proces van de benodigde transitie, en daar in september mee naar buiten wil komen. U schrijft dat de beleidsopties die het kabinet integraal en in samenhang onderzoekt om een financiële bijdrage van banken aan de landbouwtransitie en de stikstofopgave te borgen, in dit proces worden meegenomen. U verwacht de Kamer daarom in september te kunnen informeren over de uitkomsten van dit onderzoek (eerder was de verwachting dat dit voor de zomer zou kunnen).

2. Ook noemt u dat dit integrale onderzoek de samenhang beziet van de beleidsopties met bestaande kaders en aankomende regelgeving op het gebied van klimaat- en milieudoelen, op nationaal en Europees niveau. Dit inclusief de door u aangekondigde verkenning of, en zo ja, hoe wetgeving kan bijdragen aan het versterken van de bijdrage van financiële ondernemingen aan de duurzame transitie.

Communicatie

Dit onderwerp heeft de aandacht van de media. Mochten er persvragen komen dan stellen we een spreeklijn op.

Politiek/bestuurlijke context

- Afgelopen jaar zijn er moties ingediend die verzoeken te onderzoeken hoe banken en leveranciers en afnemers met langlopende contracten zijn te verplichten tot een substantieel aandeel in de transitiekosten (motie-Thijssen c.s.¹), om uitgekochte bedrijven ruimhartig te compenseren maar financiële instellingen niet (motie-Maatoug en Van der Plas²) en om te onderzoeken om een deel van de agrarische bankleningen af te waarderen en de besparingen die hierdoor ontstaan ten goede te laten komen aan de verduurzaming van de landbouw (motie-Beckerman³).
- Daarom wordt er ambtelijk onderzoek gedaan naar de mogelijke verplichtende beleidsopties waarmee een financiële bijdrage van banken aan de landbouwtransitie en de stikstofopgave kan worden geborgd.
 - U hebt de Kamer eerder geïnformeerd dat het kabinet de mogelijke beleidsopties integraal en in samenhang onderzoekt en dat u de Kamer – naar verwachting voor de zomer - zal informeren over de uitkomsten. U geeft in deze antwoorden aan dat u de Kamer verwacht in september te kunnen informeren.
 - Er worden verschillende maatregelen onderzocht n.a.v. de moties die zijn ingediend.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

¹ Kamerstuk 33576, nr. 292.

² Kamerstuk 36200, nr. 96.

³ Kamerstuk 30252, nr. 40.

TER BESLISSING

Aan
de minister

1. Nieuwe versie op basis van uitblijvend LA?

Directie Financiële
Markten

Persoonsgegevens

nota

Beantwoording Kamervragen GroenLinks over stikstofaanpak en een bailout voor banken

2. Consultatie klimaatwetgeving meenemen?

Datum
15 juni 2023

Notanummer
2023-0000136361

Bijlagen
1. Beantwoording Kamervraag

Aanleiding

Het lid Maatoug (GroenLinks) heeft schriftelijke vragen gesteld over een *bailout* voor banken in de stikstofaanpak.

Beslispunten

1. Wij vragen u bijgevoegde aanbiedingsbrief te ondertekenen indien u akkoord bent met de beantwoording.
2. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Kernpunten

- Het lid Maatoug (GroenLinks) heeft 21 vragen gesteld in reactie op de beantwoording van haar eerdere schriftelijke vragen van 18 oktober 2022 over hetzelfde onderwerp: de aangenomen motie om uitgekochte bedrijven ruimhartig te compenseren, maar financiële instellingen niet.
- De vragen betreffen o.a. de samenhang tussen het onderzoek naar het borgen van mogelijke beleidsopties voor het borgen van de financiële bijdrage van banken enerzijds, en gesprekken in het kader van het landbouwakkoord anderzijds. Daarnaast zijn er vragen gesteld over de beheersing en het materialiseren van transitierisico's en het toezicht van De Nederlandsche Bank hierop.
- Het lid Maatoug wil uw mening over de vraag of er bij de uitkoop van agrarische ondernemers sprake is van een socialiseren van private risico's en of dit een argument is om een niet-vrijblijvende bijdrage van banken te verlangen. Een aantal vragen gaat in op de relatie van subsidies voor bedrijfsbeëindiging tot pandrechten, de mogelijkheden voor banken om vrijwillig af te zien van pand- en hypotheekrechten en de optie om hierover afspraken te maken tussen de overheid en banken.
- U geeft aan dat het kabinet integraal en in samenhang de mogelijke beleidsopties waarmee een financiële bijdrage van banken aan de landbouwtransitie en de stikstofopgave kan worden geborgd onderzoekt, ter opvolging van een drietal moties (zie politiek/bestuurlijke context). U geeft aan dat de afwegingen met betrekking tot de noodzaak van juridische borging mede afhangen van de uitkomst van het Landbouwakkoord, en de uitkomsten van dit onderzoek dus niet sturend zijn voor de inzet voor het Landbouwakkoord.

- U bevestigt dat er bij uitkoop in het stikstofdossier sprake is van materialiserende transitierisico's, maar dat dit op zichzelf niet betekent dat die in het verleden onvoldoende zijn beheerst. Ook bepalen de eisen op het gebied van risicobeheer niet wie er voor enig waardeverlies verantwoordelijk of aansprakelijk is.
 - Er wordt gevraagd of er bij uitkoop sprake is van het voorkomen van socialiseren van (gedeeltelijk) private verliezen en of dit een belangrijk argument is om van banken een niet-vrijblijvende bijdrage te verlangen. In reactie geeft u aan het van geval tot geval zal afhangen of en in welke mate uitkoop van agrarische ondernemers ervoor zorgt dat mogelijke toekomstige verliezen van zowel deze ondernemers als hun schuldeisers worden voorkomen. U geeft aan dat het kabinet een niet-vrijblijvende bijdrage verwacht van banken, toeleveranciers, de verwerkende industrie en de 'retail' in de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige vorm van landbouw in balans met de natuur. U antwoordt dat het kabinet hierover i.h.k.v. het Landbouwakkoord in gesprek is met ketenpartijen en dat u, wat betreft de juridisch geborgde beleidsopties, terugkomt op alle overwegingen n.a.v. het integrale onderzoek naar beleidsopties.
 - Op de vraag of u bereid bent opdracht te geven om te onderzoeken hoeveel er sinds de PAS-uitspraak van de Raad van State is geïnvesteerd in de verdere intensivering van de veehouderij, antwoordt u aan dat dit naar verwachting moeilijk objectief te beantwoorden is. Dit vereist namelijk causaal inzicht in bedrijfsspecifieke data en doeleinden van specifieke investeringen, gekoppeld aan een maatstaf voor intensivering en de locatie van de veehouderij.
 - Op de vraag of bij subsidieverstrekking ter bedrijfsbeëindiging afgesproken kan worden dat banken deze subsidie niet kunnen opeisen om uitstaande schulden mee te innen, antwoordt u dat dit niet mogelijk is. Ook benoemt u dat het ontvangen van een subsidie voor bedrijfsbeëindiging de ontvanger niet van aangegane contractuele verplichtingen met kredietverstrekkers ontslaat.
 - In antwoord op de vraag hierover, geeft u aan dat een bank vrijwillig kan afzien van de uitoefening van hun hypotheek- of pandrecht en/of een schuld geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden. U benoemt dat een bank dit van geval tot geval zal beoordelen. Hierbij geldt dat het bestuur van een bank zijn taak vervult in het belang van de vennootschap of coöperatie, maar dat andere belangen ook een plek hebben in de afweging. U vult aan dat vanuit prudentiële richtsnoeren geldt dat een bank schuldkwijtscheldingsopties met de nodige behoedzaamheid dient toe te passen, om strategische wanbetaling te voorkomen. Een bank zal derhalve ook moeten letten op de precedentwerking en andere effecten van vrijwillige kwijtschelding.

Communicatie

Dit onderwerp heeft de aandacht van de media. Mochten er persvragen komen dan stellen we een spreeklijn op

Politiek/bestuurlijke context

- Afgelopen jaar zijn er moties ingediend die verzoeken te onderzoeken hoe banken en leveranciers en afnemers met langlopende contracten zijn te verplichten tot een substantieel aandeel in de transitiekosten (motie-Thijssen

c.s.¹⁾, om uitgekochte bedrijven ruimhartig te compenseren maar financiële instellingen niet (motie-Maatoug en Van der Plas²⁾) en om te onderzoeken om een deel van de agrarische bankleningen af te waarderen en de besparingen die hierdoor ontstaan ten goede te laten komen aan de verduurzaming van de landbouw (motie-Beckerman³⁾).

- Daarom wordt er ambtelijk onderzoek gedaan naar de mogelijke verplichtende beleidsopties waarmee een financiële bijdrage van banken aan de landbouwtransitie en de stikstofopgave kan worden geborgd.
 - U hebt de Kamer geïnformeerd dat het kabinet de mogelijke beleidsopties integraal en in samenhang onderzoekt en dat u de Kamer – naar verwachting voor de zomer – zal informeren over de uitkomsten.
 - Er worden verschillende maatregelen onderzocht n.a.v. de moties die zijn ingediend.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

¹ Kamerstuk 33576, nr. 292.

² Kamerstuk 36200, nr. 96.

³ Kamerstuk 30252, nr. 40.